

LBRIS

We know
books

NED ORSON

Arhipelagul

PARALELA 45

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL UNU

Văpăile amiezii adânciră ridurile frunții lui Willem Kott, întunecându-i albastrul irișilor amorțiți de gânduri. Stătea nemișcat în cadrul ferestrei și privea concentrat stropii ploii ce se spărgeau de pervaz. Părea că se străduie să le audă șoaptele înaintea de a-și găsi sfârșitul între cutele tocului de lemn.

Ușa din spatele său se deschise și intră în încăpere un bărbat spătos și înalt. Tenul îi era întunecat, iar în urechea stângă purta un cercel de argint cu o perlă neagră cât bobul de mazăre. Avea un nas uriaș și buzele îi erau groase și aspre, iar sprâncenele stufoase îi mai stingeau din licărul smolit al ochilor. Fornăia nervos și când scoase primul sunet, camera se umplu de tunetul glasului său grav, greoi ca bubuitul unei tobe uriașe.

— Stăpâne Willem, eu zic să mai aduc jaiassi și să terminăm de încărcat până în seară. Uite-i, ce s-au grăbit ticăloșii să închidă gurile magaziiilor de pe punte. De parcă ploicica asta le-ar da la fund afurisita aia de corabie. Caută pricină să rămână peste noapte în danele noastre. Bastarzii, de ce să ia atât de mult sago?

Willem nu-i răspunse. Continua să privească pe fereastră, de data aceasta spre galionul francez. Punțile îi erau pustii, iar catarcele înalte, cu vecele strânse, i se pierdeau în perdeaua deasă a ploii.

— De ce ne-au cerut mai multe butoaie? Tocmai când ne pregăteam să-i dezlegăm și să plece de aici? De ce-au așteptat până în ultima clipă? Nici n-au mai negociat prețul. Nu-mi place, stăpâne, nu-mi place deloc. Mai ales că în port urmează să intre încă două corăbii de-ale lor.

— Au golit toate magaziiile de pe insulă de sago. Negustorii noștri au fost plătiți bine, noi la fel, de ce n-am fi mulțumiți? îi răspunse Willem sec, pe un ton rece, apatic.

— Să nu plătim noi cu vârf și îndesat pentru șederea asta a lor. Gândești la fel ca mine, stăpâne, și știi bine că mai degrabă ne-ar

goli burțile de mațe decât magaziile de marfă. Portughezii Indiilor sunt fetițe virgine pe lângă spurcații ăștia periculoși.

— Un francez este mai alunecos decât un pește, parcă așa ai spus, Estêvão, spuse Willem, întorcându-se spre bărbatul care mârâia nervos.

— Da, dar ăștia au dinții mai ascuțiți decât ai anghilei. Prefer mușcătura câinilor spanioli. Mi s-a învățat pielea cu ea. ăștia rânjesc la noi de foame, nu că ne-ar vrea prietenia. Cât de curând, ai să vezi, ai să vezi, or să-și facă loc la masa rechinilor din Indii. Stai să mai prindă ceva putere. Au un conducător tare șiret, de au răzbit ei atât de bine prin părțile astea de lume.

— Vicontele De Blouvelle.

— Da, el, umfla-l-ar scorbutul! Stăpâne, să-i scoatem de-aici, te roagă bătrânu' Estêvão. Blestemații, simt că pun ceva la cale. N-au decât să tragă la docul din port.

— Acolo vor fi legate celelalte două corăbii franceze. Cât sago s-a mai adus?

— Păi, numa' Rhoueus a mai trimis opt transporturi. Nu știu de unde a mai scos, afurisitul, atâta sago.

Buzele lui Willem săltară într-un colț, împinse de un zâmbet rece. Ochii îi rămaseră gravi, fixați spre Estêvão Alcides, portughezul cu sămânță de maur. Îi cântări cei cincizeci și trei de ani, din care patruzeci și doi petrecuți pe mări și oceane.

— Trimite-l pe Makhal să înceapă încărcarea! Să le ordone celor de pe galion să-și deschidă magaziile. Dacă nu vor, n-au decât, îi dezlegi și să părăsească dana.

— O să-i irite lucrul ăsta, anticipă Estêvão. Să comande încărcarea un negru? Să mi se albească perla dacă nu-mi place! Râsul său scurt păru să zguduie întreaga încăpere.

— Trebuie să se obișnuiască dacă vor să apuce să-și înmulțească păduchii prin Indii. Caută-l pe Koehn și spune-i să verifice pulbera trimisă de Breght Toull. Să mă aștepte la depozitul de muniție. Vezi dacă s-a întors Renneke din port și ce vești aduce despre celelalte două corăbii franceze.

Portughezul ieși, iar Willem se așeză la biroul uriaș din lemn de abanos. Răsuflă greu și își întinse palmele-i mari și aspre peste planșele ce conțineau schițele unei fregate proiectate împreună cu cel mai bun prieten și constructor naval al său, Koehn Enguff.

Ochii îi erau ațintiți asupra desenelor, fixând un punct din care nu reușeau să se desprindă.

Gândurile i se rostogoleau dureros de la o tâmplă la alta, însă niciunul nu căuta calea spre aflarea secretelor celei mai rapide și mai bine armate corăbii a vremurilor sale. Căuta, mai degrabă, izvorul frământărilor sale, zămislite din întâmplările ultimelor luni. Roșeața apusului se aprinse, scurgându-i-se în suflet pe firul temerilor trezite.

Scoase din buzunarul interior al vestei scrisoarea trimisă de contele Van Linderkoff, guvernatorul celor trei insule olandeze ale arhipelagului Largada, și o privi un timp. Venise odată cu încărcătura de pulbere cumpărată de pe Saaba de la Breght Toull. I-o înmânase, personal, căpitanul corabiei sosite. O desfășură și-i reciti conținutul:

Sint Maarten, Insula Saaba, 29 Iulie 1599

Mă încumet să vă trimit acest mesaj prin Domnul Breght Toull, fiind convins de nemărginita dumnea-voastră încredere în el, încredere împărtășită și de mine personal, țin a recunoaște, fără să cred că greșesc.

Vă rog să vă amintiți discuția, avută acum două luni, despre ultimele întâmplări de la Curte. Îmi exprim bucuria de a fi aflat vești cât se poate de bune despre ziua spre care s-au îndreptat așteptările noastre. În cel mult o lună, convoiul despre care am vorbit va intra în portul Takampe.

Ați avut dreptate. Prietenul domniei voastre, Jan van Toffer, uns viconte de Rhylandt, a fost numit liderul expediției, ceea ce mă obligă, cât mai grabnic, să achit rămășagul convenit.

Hans van Linderkoff, Conte de Keffe, guvernator i-le Saaba, Pakmandzi & Jaya

P.S. Sunt nevoit să înmânez acest mesaj căpitanului Jeroen Hoofst, persoană de încredere a Domnului

Breght Toull, care își exprimă regretul față de amânarea vizitei promise dumneavoastră.

Niciunul nu știe ce conține acest mesaj.

Instinctiv, Willem întoarce scrisoarea și privi încă o dată cele două sigilii. Conte, după ce afluase că Breght Toull își anulase călătoria, o deschisese pentru a scrie post-scriptumul și o sigilase din nou. De ce să fi făcut acest lucru? Cercetă scrisul și din nou cele două peceti roșii-vineții. Oftă. Gândul i se desprinsese și zbură la amiaza de cu câteva luni în urmă, când se întorcea spre casă după un voiaj lung de cinci luni în ținuturile Myanmarului. Se oprise pentru două zile în portul Sint Maarten, din insula Saaba, reședința guvernatorului lor.

Își aminti cu câtă exuberanță îl întâmpinase tânărul guvernator în fața porților micului său palat. Își rotea fericit brațele prin aer, iar cei doi ogari ai săi îi țopăiau în jur, încercând să-l apuce de mânecele cămășii, grele de volane. Incitat de veștile primite de pe continent, abia se abținea să nu i le turuie de față cu militarii din pază și ceilalți slujitori care-i înconjurau. Repeta într-una: „Vești bune! Vești bune, Willem!” până ce au ajuns pe terasa cu deschidere spre Filla Espinosa, lanțul muntos ce tăia în două insula Saaba. Atunci vorbele îi explodară una după alta, iar știrile venite din patrie se revărsau ca artificiiile pe cerul nopții, luminându-le speranțele.

— Toate companiile mari din Amsterdam, Rotterdam și Zeeland, și-au trimis corăbiile spre Indii. *Middelburgse, Veerse, Magellaanse, Nieuwe Brabantse, Oude, Van Vere și Moucheron*, vin încoace, Willem. Douăzeci de corăbii au plecat din Amsterdam, încă din primăvara anului trecut. O parte din ele sunt conduse de Jan van Neck. Strașnic bărbat! Este omul celor de la *Magellaanse Compagnie*. Navighează pe ruta lor, prin Atlantic, strămoștoarea Magelan și Pacific.

— Îl cunosc pe Van Neck, destul de bine. Nu este prima oară când folosește calea prin *Estrecho de Magallanes*. Navigatorii spanioli încă o mai numesc *Estrecho de Todos los Santos*, Strâmtoarea Sfinților. Lui Jan van Neck îi place s-o numească *Râul Aurului Spaniol*. Sunt convins că s-a pregătit de pescuit.

— Și nu a ieșit singur la pescuit. Companiile *Middelburgse* și *Nieuwe Brabantse* au armat cinci corăbii și le-au trimis pe aceeași rută.

— Hm, sună destul de bine, Excelență, dar știți că nu-mi place. Concurența asta înverșunată dintre companiile noastre ar trebui să se încheie odată pentru totdeauna. Dacă nu vor înțelege că trebuie să-și unească puterile, cât de curând vom plăti scump. Aș fi fost bucuros să primim vești despre propunerea noastră.

— Am primit, am primit, Willem dragule! strigă tânărul guvernator, învârtindu-se de zor în jurul unei canapele de pe terasă, stăpânit de același șuvoi de exuberanță. Casa de Comerț *Van Toffer*, cu sprijinul celor de la *In Den Gouden Reael*, au armat și trimis spre noi..., – contele gătit de emoție se opri pentru o clipă.

Chipul lui Willem se luminează la auzul numelor celor două case de comerț olandeze.

— ...nouă corăbii comerciale de linie, izbucniră cuvintele contelui. Mari, mari și grase ca niște târgovețe cu trei duzini de fuste pe șolduri. Și, Willem, știi ce escadră au? Două corăbii de luptă cum n-a văzut ochi de spaniol vreodată, continuă guvernatorul, chiuind aproape de fericire. Au o mie șase sute de tone, nouăzeci de tunuri și trei sute de soldați fiecare. Fortărețe plutitoare, așa-i? Acum, ce mai zici? Ai reușit! Pun rămășag pe un paiol de butoaie cu porto că cei de la *In Den Gouden Reael* l-au numit pe Jakob Pietersz liderul expediției.

— Pietersz a condus multe dintre convoaiele bătrânului Reael, dar acum e altceva. Insulele Mirodeniilor nu sunt doar ținta noastră, ci și a spaniolilor, iar Jan van Toffer este coșmarul papistașilor. El este liderul. Cu toate astea, dacă celelalte companii nu se alătură ideii de a înființa mai repede Compania Indiilor de Est, repet, eforturile noastre vor fi zadarnice.

Răceala din glasul lui Willem umbri chipul contelui, dezamăgindu-l.

— Fă-mă să înțeleg, Willem! Flotila care se îndreaptă spre noi, împreună cu ce avem în arhipelag, ne ajunge să formăm o armadilă strașnică. Negustorii din arhipelag vor sprijini...

— Negustorii noștri sunt încă prea înfomețați pentru a înțelege că Indiile sunt destul de bogate pentru a ghiftui zeci de generații de acum încolo. Câți dintre cei de aici au aflat despre

convoi? Cu cine au venit veștile? Cu *Hollandia*? Am văzut-o în port.

— Corăbiile convoiului, condus de Cornelis de Houtman, au părăsit portul nostru în urmă cu câteva zile. Astea sunt alte vești bune pe care am să ți le dau.

— Corăbiile lui Van Houtman? întrebă Willem, încruntându-se brusc.

— Da, cavalerul de Houtman, titlul l-a primit înainte cu două zile de a se îmbarca. Este însoțit de fratele lui, Frederik, și sunt în drum spre insula Sumatra. Au misiunea să stabilească relații cu sultanatul din Aceh.

— Nu-i o veste bună. Cornelis van Houtman nu va reuși să se înțeleagă cu sultanul.

— Ba, cred că te înșeli, Willem. Sunt sigur că Van Houtman și-a învățat lecția din prima expediție și acum știe ce să facă. De ce crezi că a ales să-l întâlnească pe sultanul din Aceh, Rayitt sau Rayatt.

— Îl cheamă Alaudin Riayat Syah Sayyd al-Mukammil.

— Cum l-o chema. Știm că-i urăște pe portughezi, așa că o să ne accepte ca aliați.

— Cu tot respectul, Excelență, ar fi bine să pricepeți că nu toți portughezii ne sunt dușmani. Existența noastră în arhipelag se datorează, în mare parte, îngăduinței și relațiilor pe care le avem cu portughezii.

— Știu, știu de relația ta cu portughezii din Banten, frații aceia Da Covilhă.

— Pêro și Bartolomeu da Covilhă sunt a patra generație născută și crescută în Indii. Casa lor de comerț este puternică și amândoi sunt consilierii regelui din Banten. Mă bazez pe ajutorul lor pentru a ne stabili factoriile cât mai aproape de insulele Mirodeniilor.

— Același lucru va încerca și cavalerul Van Houtman și va reuși să obțină...

— Nu va reuși nimic, Excelență, replică tăios Willem.

— Pentru Dumnezeu, Willem, ce ai cu Van Houtman?

— Eu? Nu eu sunt cel care are ceva cu el, dar toți indonezienii îi vor capul. Crimele pe care le-a comis în urmă cu trei ani pe insula Madura, pentru un pumn de piper, îi vor aduce moartea.

Mă tem că i se va întâmpla tot ce e mai rău, și nu doar lui, ci și echipajelor de pe corăbiile pe care le conduce.

Cuvintele lui Willem păreau să fi transformat aerul amiezii într-un șuvoi rece, sub care chipul contelui își pierdu îmbujorarea obrazilor. Îl lăsară palid, secătuit. Bolnav. Mîntea i se umplu de umbrele gândurilor întunecate, ce se învolburară, unul câte unul, până ce trecură peste buza vasului minții. Aceleași umbre se îngheștură și pe chipul lui Willem, înnegrindu-l până când întunericul îi supse cu totul amintirea acelei zile.

Ușa se deschise fără zgomot în dreapta biroului. Willem nu auzi pașii ce se apropiau din spatele scaunului său. Tresări când degetele soției sale, Ruth Kott, trecură prin părul-i blond. Își desclășă mâinile încrucișate sub bărbie, lăsându-și capul pe spătarul înalt al scaunului și oftă lung. Fruntea i se destinse la atingerea buzelor ei moi, umede. Pleoapele i se închiseră, prinzând plăcerea sărutului primit.

— Dragul meu, lasă planșele astea pe mâine și hai să te pregătești, rosti blând Ruth la urechea lui, după care i-o dezmierdă cu un sărut scurt, ca briza acelei înserări liniștite.

— Ruth, șopti Willem, desprins ca dintr-un somn adânc în pragul amiezii, vreau să petrecem seara asta doar noi doi.

— Willem, dar mi-ai promis. Apoi, știi bine că l-ai jigni din nou pe Ruhne!

— Aaa, drăguțul de Grumvald Ruhne! Cred că nimeni nu mă poate acuza că-l ignor pe acel bețivan libidinos, iar de părerea lui puțin îmi pasă. Îi lingusește pe bastarzii vicontelui De Blouville, pentru porțioara zilnică de coniac. Numai ce-l auzi: „Special, Kott, este special acest coniac francezesc. Nemaipomenit de bun. Nici în rezervele principelui de Nassau nu este ceva mai bun...”, îl mai-muțări Willem pe viceguvernatorul arhipelagului și comandantul insulei Jaya.

— Willem, te rog ! După ce te-ai întors din ultima călătorie, nu știu ce s-a întâmplat cu tine, dar ne-am izolat complet. N-am mai schimbat o vorbă cu soțiile negustorilor de câteva luni. De când au apărut francezii cu galionul lor aici, mi-ai cerut să nu mai părăsesc proprietatea. Te porți atât de... de... Nu știu, dar i-ai îndepărtat pe toți din jurul nostru.

— Pe toți? Cum, când în ograda noastră sunt zilnic peste trei sute de oameni?

— Și ce-ai vrea? Să stau la taclale cu muncitorii tăi jaiassi, ori cu marinarii de la docuri? pufni nervoasă Ruth, izbind cu pumnul în planșele de pe birou.

— O ai pe Elsa și atâtea femei jaiasse, draga mea. Nici nu știi câte lucruri interesante poți afla de la jaiassi.

— Willem, dar...

— Ruth, știi bine cine a mai rămas pe insulă! Știi bine cine conduce de fapt. Jan van Kuehn este unul dintre cei mai mari traficanți de sclavi din arhipelag. Știi bine că are în spate o bandă de tâlhari. I-a adus aici, luând ochii viceguvernatorului Ruhne cu perle și diamante.

— Mai sunt pe Jaya și negustori cinstiți, Willem. Trăim de parte de țara noastră mamă, iar ei sunt... conaționali tăi, totuși.

— Așa este, recunosc Willem, ridicându-și palma dreaptă. Acele familii oneste de care vorbești, crezi că sunt mai multe decât degetele de la o mână? Bani le-au cariat mințile tuturor. Spui de țara-mamă? Acum arhipelagul este mama noastră adoptivă. Pământul lui ne hrănește. El ne ajută să prosperăm, cum n-am fi făcut-o în șapte vieți în Olanda. De aici vom trece dincolo... Acolo unde un înțelept jaiassi mi-a spus că ajungem pentru a înțelege de ce am rătăcit atâta timp pe pământ.

Privirea i se întunecă, pierzându-se peste planșele întinse pe birou.

— Willem!

— ...

— Willem, ce-i cu tine? Mă sperii! De ce trebuie să te gândești la aceste lucruri? Ruth îi prinse obrazii între palme și îi privi, îngrijorată, tulburarea din ochi.

— Mă gândesc, Ruth? Dacă așa ști...

— Asta se întâmplă dacă îți petreci timpul mai mult cu jaiassii decât cu ai tăi. Ai nevoie de petrecerea din seara asta. Te va scoate din starea asta.

— Petrecere...? Am să te iau cu mine când plec din nou în Siam. Cât de curând, Ruth, vom pleca și vă iau cu mine. Ai să vezi atunci ce înseamnă și cum arată o petrecere la curtea sultanului.

— Este invitat și viconte De Blouville cu... Asta era! ridică ea arătătorul în aer, apoi îi împunse tâmpla lui Willem. Îl urăști pe francez. Ce ai cu el? Am înțeles că dorește să ne fie prieten.

— Nu știu, Ruth. Poate doar unora dintre noi, dar mă îndoiesc că acesta-i motivul prezenței lui pe insula noastră. Tare mi-aș dori să rămânem acasă.

— De ce? Vin odată cu vicontele și câțiva negustori francezi cu soțiile lor.

— Nu știu, Ruth, nu știu. Simt doar că trebuie să rămânem acasă.

— Cred că eu sunt cea care nu mai știe ce se întâmplă. Pleci cu lunile, când vii stai zile și nopți întregi cu Enguff și lucați la blestematele astea de planuri. De parcă... De parcă vrei să recreați lumea.

— Poate asta urmărim, îi aruncă el peste umăr, în timp ce strângea cu grijă schițele fregatei. Dar mă tem, Ruth, că drumul acestei recreeri vizate este mai lung decât credeam, rosti rar și aproape șoptit ultimele cuvinte.

Trase sertarul biroului din lemn masiv de abanos, care ocupa aproape jumătate din încăperea și scoase un tub scurt, de un cot, confecționat din alamă, în care introduse sulurile de hârtie. Acoperi gura tubului cu un capișon din piele, fixându-l strâns cu o șuviță dintr-o saulă de manila. Introduse tubul la loc în sertar și-l zăvorî cu o cheiță ce o purta agățată de un lăntișor de argint prins la curea.

Prin ferestrele larg deschise ale fațadei vestice intră o pală de vânt, care se stinse repede sub câteva coli de pe birou. Willem se ridică și dădu ocol încăperii. Privi în lungul râului spre zona unde se vărsa în ocean. Urmări pentru câteva clipe pirogile pescarilor foindu-se în unduirile salmastre ale estuarului.

— Dragul meu, decât să te învârți după calea aia a visurilor voastre, mai bine ai apuca-o pe cea care duce spre casa noastră. Este mai aproape de tine, iubitele. Hai, lasă-le pe toate câte sunt, așa cum sunt. Să mai aștepte. Și mâine e o zi.

— Da, dar dacă nu te îngrijești să închei cu bine ziua, există posibilitatea să nu mai vezi zorii celei ce urmează. Ruth, mai am câteva lucruri de rezolvat la docuri! Vom merge la petrecere! Ultimele cuvinte le rosti apăsător și destul de grav.

— Mulțumesc, Willem, mulțumesc! rosti bucuroasă soția lui, ca o copilă de șaisprezece ani dornică să meargă la primul ei bal. Îmi voi pune rochia și colierul de perle ce mi le-ai cumpărat de la Vijay, spuse și îmbrățișă strâns gâtul lui Willem.